

BU HAREKET DÜNYAYA İLAÇ GİBİ GELECEK

TEB AR-GE Birimi

Miadı dolmuş ilaçların etkin ve yaygın bir şekilde imha edilmesinin koşullarının yaratılmadığı günümüzde bu ilaçlar bir yandan akılcı olmayan ilaç kullanımı, çocuklarda kazai zehirlenmeler, ilaç-ilaç etkileşimleri gibi nedenlerle toplum sağlığını olumsuz bir şekilde etkilerken, öte yandan bu ilaçların imha edilmelerindeki tek yol olan, bu kimyevi maddelerin çöplere bilinçsizce atılması ve lavabolara dökülmesi eylemleri çevre sağlığını da doğrudan etkilemektedir.

Zira artık zehir niteliği kazanmış bu ilaçlar yeraltı su kaynaklarının ve dolayısı ile toprağın kimyevi maddelerle kirlenmesinin koşullarını oluşturmaktadır. Su sistemlerimizde mevcut farmasötikler, artık çevre ve insan sağlığı açısından çok ciddi sonuçlara varabilecek seviyelere gelmiş olup, alarm vermektedir. İnsan nüfusunun artması ve giderek yaşlanması atık ilaçların çevreye olan tehditlerinin her geçen gün daha da artmasına neden olmaktadır. Söz konusu atıkların bu zararlı etkilerini yok edebilecek veya azaltabilecek yöntemler geliştirilmesi oldukça acil bir önem taşımaktadır.

Toplumda kullanılmayan ilaçların sayısını azaltmak ve bu durumla bağlantılı olan sorunları ortadan kaldırmak ihtiyacı konusunda bir mutabakat söz konusudur. Kullanılmayan ya da miadı dolmuş olan ilaçların serbest eczaneler aracılığı ile toplanması ve yok edilmesi sistemi, organizasyon biçimleri farklı olsa da hemen hemen tüm Avrupa Birliği üye ülkelerinde uygulanmaktadır. Bazı sistemler ülke düzeyinde iken, bazıları ise yerel ya da mahalli düzeyde olabilmektedir.

Ülkemizde konuya ilişkin ilk çalışma olarak, 2008 yılında EDAK Ecza Kooperatifi'nin 5 ay gibi kısa bir süre pilot olarak uygulamış olduğu "Miadı Geçmiş Ürünleri Toplama Kampanyası" gösterilebilir. Söz konusu kampanya çerçevesinde 330.000 kutu ilaç, 120 varil sıvı ilaç EDAK üyesi eczacılardan prosedürlere uygun bir şekilde toplanarak, depolanmış, ayrıştırma işleminden sonra bertaraf edilmek üzere imha tesisine gönderimi sağlanmıştır.

Söz konusu bu kampanyanın ışığında, Türk Eczacıları Birliği uzmanlarının ve EDAK adına Ecz. Şule İkkurşunlu'nun katılmış olduğu çalışmalarla ana hatları çizilen Evsel Atık İlaç Toplama ve Bertaraf Projesi, İzmir Eczacı Odası ile yapılan çalışmalarla revize edilmiş ve Mart 2009'da İzmir Kalkınma Ajansı'ndan İzmir ilinde pilot proje olarak uygulanmak üzere hibe desteği almaya hak kazanmıştır.

İzmir Eczacı Odası yürütücülüğünde, Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, T.C. Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü ve EÇEV'in ortağı, EDAK'ın iştirakçisi olduğu, Türk Eczacıları Birliği'nin ortaklığında ve eşfinansörlüğünde yürütülen projenin amacı evlerde kullanılmayan veya miadı dolan atık ilaçların eczanelerde kurulan özel bir sistem aracılığı ile geri toplanması ve imha ettirilmesidir.

“Dünyaya ilaç gibi gelecek” sloganı ile yola çıkılan proje ile bir yandan, söz konusu ürünlerin yaşam döngüsü içerisinde etkin rol oynayan tüm paydaşlarda, yaygın bir kampanya ve eğitim yolu ile farkındalık oluşturmaya çalışılırken, diğer taraftan bu bireylere çözümün bir parçası olabilmeleri, miadı dolan veya artık kullanmadıkları ilaçlarını güvenli bir şekilde ev ortamlarından uzaklaştırabilmeleri için imkan sağlanmaktadır.

İzmir’in çeşitli semtlerinde toplum ve çevre sağlığına verdikleri önemin göstergesi olarak eczanelerini aynı zamanda atık ilaç toplama noktalarına dönüştüren 170 gönüllü eczacımız aynı zamanda hastalarını konu hakkında bilinçlendirmeye çalışmaktadırlar. Ayrıca, eczanelerden toplanan atık ilaçların geçici olarak depolandığı, Buca

Belediyesi tarafından sağlanan mekanda hizmete başlayan Atık İlaç Ayrıştırma ve Veri Toplama Merkezi’nden elde edilen veriler ve ilaçlarını eczanelere getiren hastalar tarafından doldurulan anketlerden elde edilecek verilerle ülkemizde akılcı ilaç kullanımına ilişkin ilkelerin ve politikaların geliştirilmesine katkı sağlanmaya çalışılmaktadır. (Projeyle ilişkin detaylı bilgiye www.atikilac.com adresinden ulaşılabilir.)

İzmir ilinde pilot olarak uygulanmaya başlanan Eysel Atık İlaç Toplama ve Bertaraf Projesi’nin İzmir ilinde pilot olarak uygulamasına geçilmesi ile birlikte, proje ortağı ve eşfinansörü olarak projede yer alan Türk Eczacıları Birliği’nin projenin Türkiye geneline yaygınlaştırılması adına başlatmış olduğu savunuculuk çalışmaları sonuçlarını vermeye başlamış, 16 Ekim 2009 tarihinde T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü başkanlığında tüm tarafların dahil olduğu ilk toplantı gerçekleştirilmiştir. Türk Eczacıları Birliği, İlaç İşverenler Sendikası, Türkiye İlaç Sanayi Derneği ve atık ilaçların bertarafını gerçekleştiren Ekolojik Enerji Şirketi’nden yetkililerin katılımında bulunduğu toplantıda, ülke genelinde atık ilaç toplama sistemi kurulması için sistemin işleyişini belirleyecek bir yönetmeliğin hazırlanması için çalışmalar başlatılmıştır.

